

Curriculum development using VR technology to enhance empathetic communication skills in future health care professionals

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Curriculum development using VR technology to enhance empathetic communication skills in future health care professionals

Συντονιστής του έργου

www.mmclearningsolutions.com

Εταίροι του έργου

<https://www.unic.ac.cy/el/>

<http://www.cycert.org.cy/index.php/el/>

<https://www.vub.be/>

<https://www.charite.de/en/>

<https://www.uth.gr/>

<http://www.omegatech.gr/>

Θεματική Ενότητα 3:

Επιδεικνύοντας ενσυναίσθηση σε
διαφορετικά περιβάλλοντα και
ξεπερνώντας εμπόδια και προκλήσεις
στην επίδειξη ενσυναίσθησης

Υποενότητα 3.1: Ενσυναίσθηση και
διαφορετικότητα στον τομέα της υγείας

Διάρκεια: 4 ώρες

Εκπαιδευτής:

Ενσυναίσθηση και διαπολιτισμική δεξιότητα σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα

Μαθησιακά Αποτελέσματα: Γνώσεις

Μετά το πέρας της εκπαίδευσης, ο/η εκπαιδευόμενος/η θα είναι σε θέση να:

32. Ορίζει την διαπολιτισμική δεξιότητα εφαρμοσμένη σε διάφορα πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα και την επίδρασή της στην υγεία και ευημερία του αποδέκτη φροντίδας
33. Περιγράφει διαφορετικές προσεγγίσεις στη διαπολιτισμική δεξιότητα
34. Περιγράφει ευρήματα της έρευνας για τον σημαντικό ρόλο της διαπολιτισμικής δεξιότητας στον τομέα της υγείας και της παροχής φροντίδας, κυρίως όταν κανείς εργάζεται με άτομα από διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα

Μαθησιακά Αποτελέσματα: Δεξιότητες (1/2)

35. Αναστοχάζεται και να αξιολογεί τον βαθμό ενσυναίσθησης που κατέχει ο ίδιος/η ίδια σε διαφορετικά περιβάλλοντα

Χρησιμοποιεί τεχνικές όπως τις παρακάτω για να αναπτύξει/επιδείξει ενσυναίσθηση κατά τη διάρκεια της συναναστροφής με το άτομο/τα άτομα που φροντίζει:

36. Επιδεικνύει ειλικρινές ενδιαφέρον και περιέργεια για τα πολιτισμικά πιστεύω του αποδέκτη της φροντίδας ή του συναδέλφου

Μαθησιακά Αποτελέσματα: Δεξιότητες (2/2)

- 37. Αποφεύγει να κάνει υποθέσεις
- 38. Αποφεύγει τα στερεότυπα
- 39. Αντιμετωπίζει με ευαισθησία θέματα σεξουαλικότητας, τη δυσκολία στην αποδοχή φυσικής επαφής/παροχής φροντίδας, τη χρήση και κατάχρηση αλκοόλ ή άλλων ουσιών

Μαθησιακά Αποτελέσματα: Ικανότητες

40. Αξιολογεί την ανατροφοδότηση από συναδέλφους και αποδέκτες φροντίδας σε σχέση με τον βαθμό στον οποίο επιδεικνύει ενσυναίσθηση και εντοπίζει τρόπους για βελτίωση της ενσυναίσθησής του/της με ανθρώπους από διαφορετικά περιβάλλοντα
41. Προσαρμόζει τη ενσυναισθητική του συμπεριφορά στο άτομο που φροντίζει και σε συναδέλφους από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα

Κανόνες εργαστηρίου

- ▶ Κινητά τηλέφωνα
- ▶ Διαλείμματα
- ▶ Άλλα

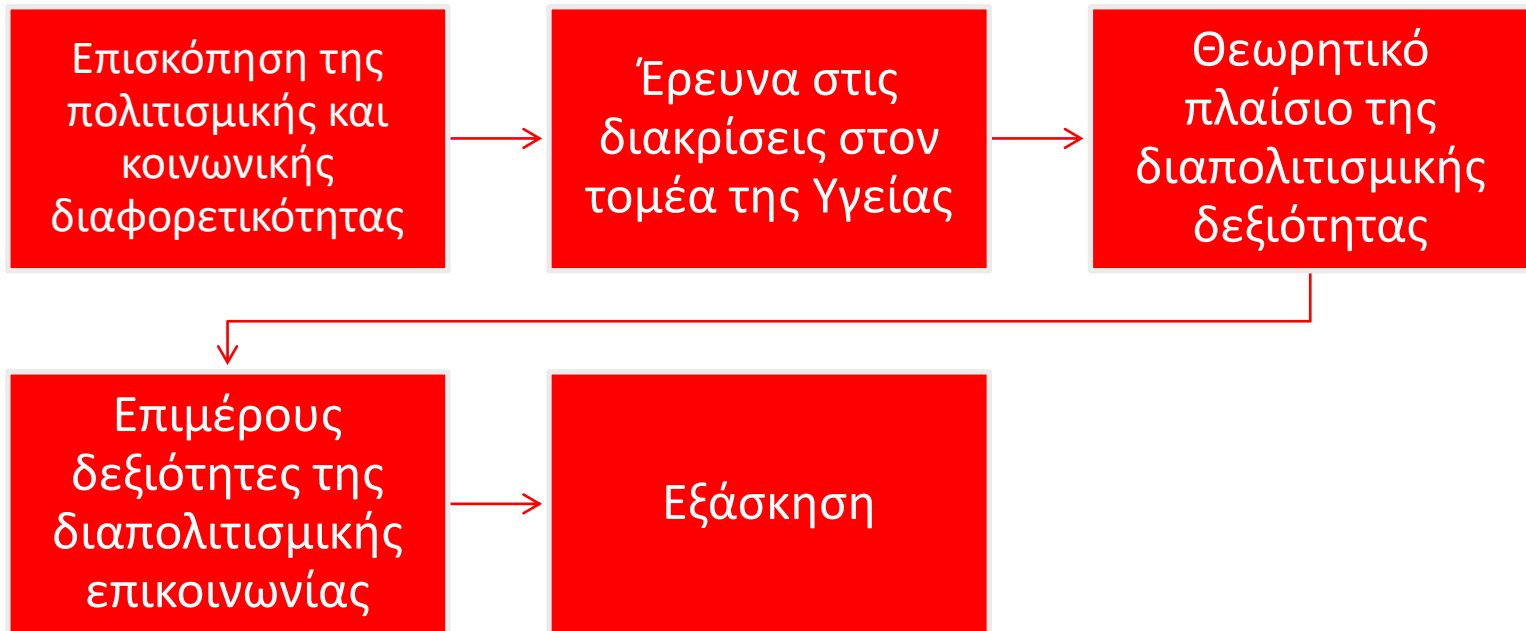
Συμμετοχή

Σεβασμός

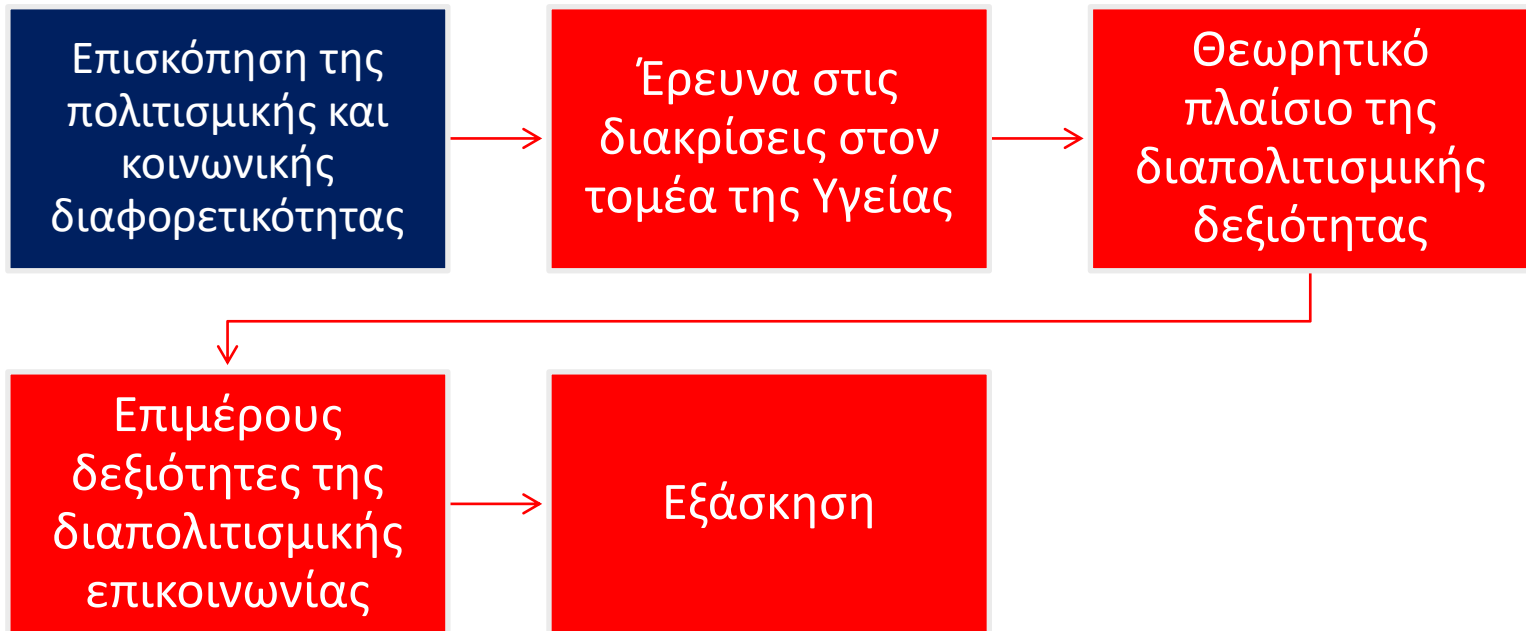
Εκφράστε την άποψή σας

Πορεία μαθήματος

Πορεία μαθήματος

Τέσταρε τις διαπολιτισμικές σου
δεξιότητες

Ομαδική Συζήτηση

- ▶ Όταν ακούς τη λέξη «διαφορετικότητα», τι σου έρχεται στο μυαλό;
- ▶ Πιστεύεις ότι η διαφορετικότητα επηρεάζει την επικοινωνία σου με τους ασθενείς/αποδέκτες φροντίδας;
- ▶ Πώς αντιμετωπίζεις τα άτομα με διαφορετικότητα;

Ορισμός διαφορετικότητας

- ▶ **Διαφορετικότητα:** το να είναι κάποιος διαφορετικός σε σχέση με άλλους
- ▶ Αναφέρεται σε πολιτισμικές ή εθνικές διαφορές, ηλικία, φυλή, φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου, αναπηρία, προβλήματα υγείας, κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, γεωγραφική προέλευση (αστικό ή αγροτικό περιβάλλον), θρησκεία κλπ.

Περπατώντας μαζί και χωριστά – Άσκηση διαφορετικότητας

Τι είναι κουλτούρα

- ▶ «Η κουλτούρα/πολιτισμός είναι ένα μοτίβο κοινών νοημάτων που μεταδίδεται κοινωνικά, μέσω του οποίου οι άνθρωποι επικοινωνούν, συνεχίζουν και αναπτύσσουν γνώσεις και στάσεις για τη ζωή. Η πολιτισμική ταυτότητα ενός ατόμου μπορεί να βασίζεται στο τι έχει κληρονομήσει, στις ατομικές συνθήκες και στην προσωπική επιλογή του, και είναι κάτι δυναμικό».

(Diversity in Medicine and Healthcare 20¹¹)

Μετανάστευση στην Ευρώπη

Διαχείριση διαφορετικών αντιλήψεων για την υγεία σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία

- ▶ Πώς μπορούν οι επαγγελματίες υγείας/φροντιστές να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα;

Ιδεοθύελλα:
Ας μιλήσουμε για τον κύριο Jones...

Ιδεοθύελλα: Ας μιλήσουμε για τον κύριο Jones...

Σtereότυπα

**PARIS
IN THE
THE SPRING**

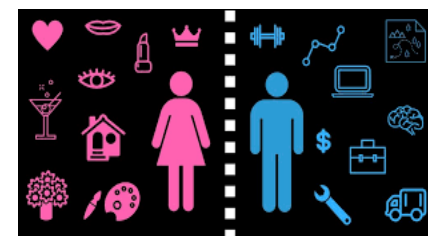
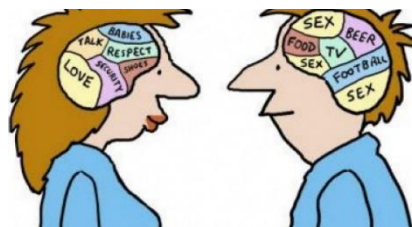

Στερεότυπα

Ηλικιακά

Φύλου

Σtereότυπα

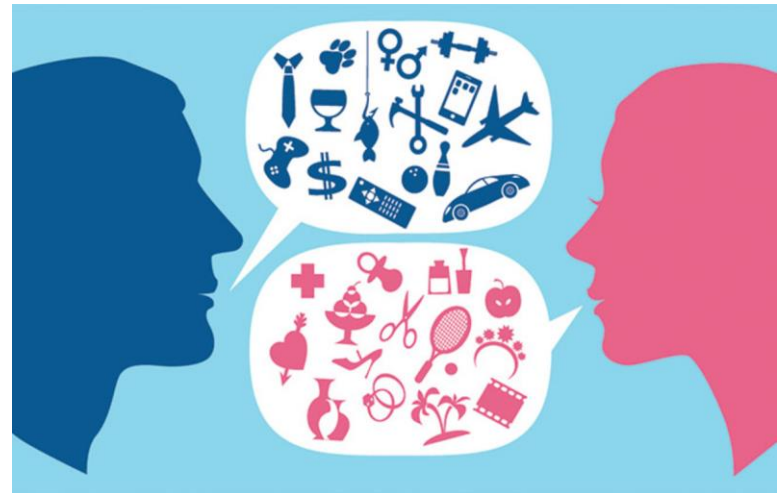
Θρησκευτικά

Εθνικά

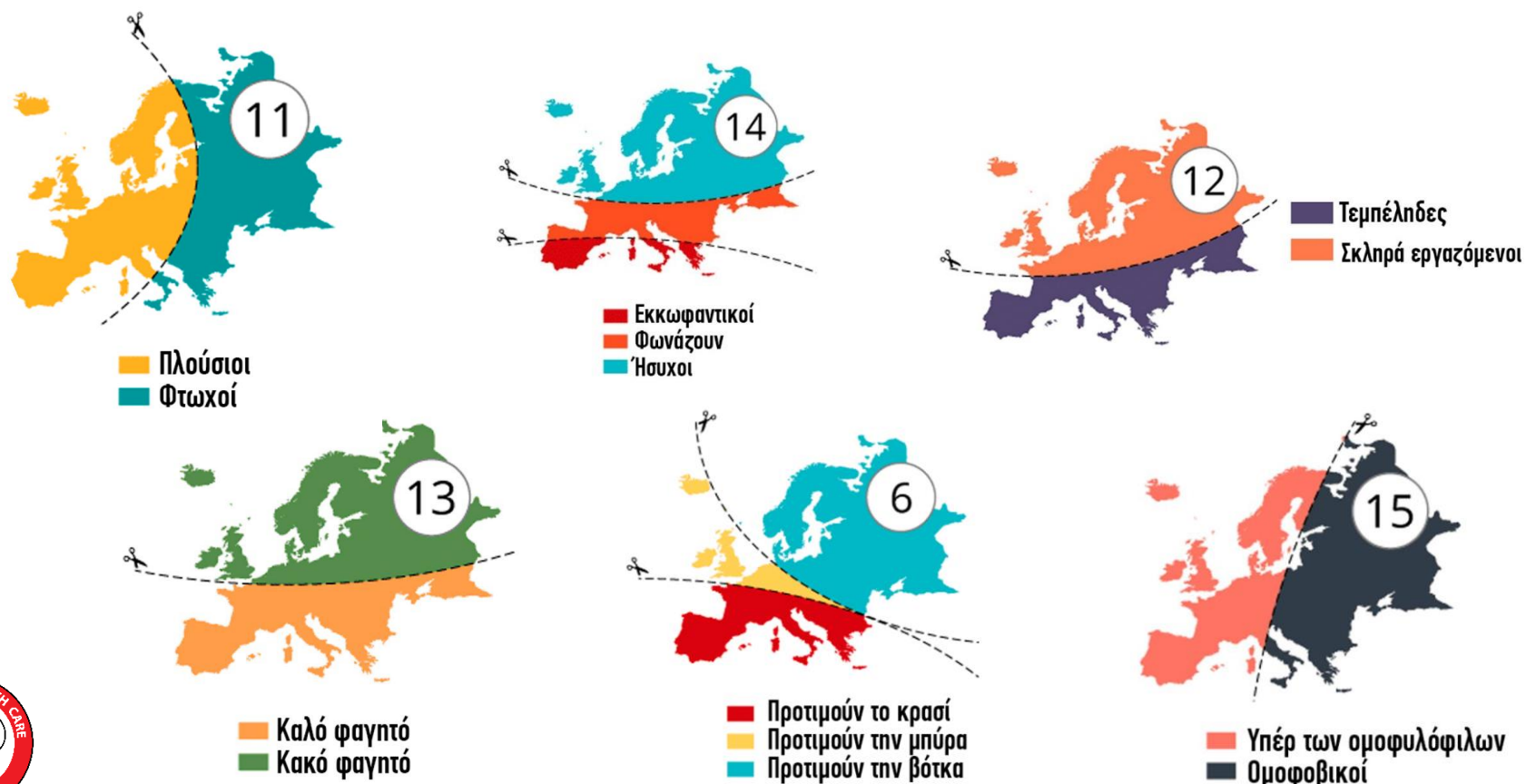

Στερεότυπα

- ▶ Στερεότυπο είναι μια **γενικευμένη πεποίθηση** για μια συγκεκριμένη κατηγορία ανθρώπων.
- ▶ Είναι μια **προσδοκία** που μπορεί να έχουν οι άνθρωποι για όλα τα άτομα μιας συγκεκριμένης ομάδας.
- ▶ Μπορεί να είναι θετικό ή αρνητικό
- ▶ Μπορεί να αναφέρεται σε εθνικότητα, φυλή, φύλο, ηλικία, θρησκεία κλπ.

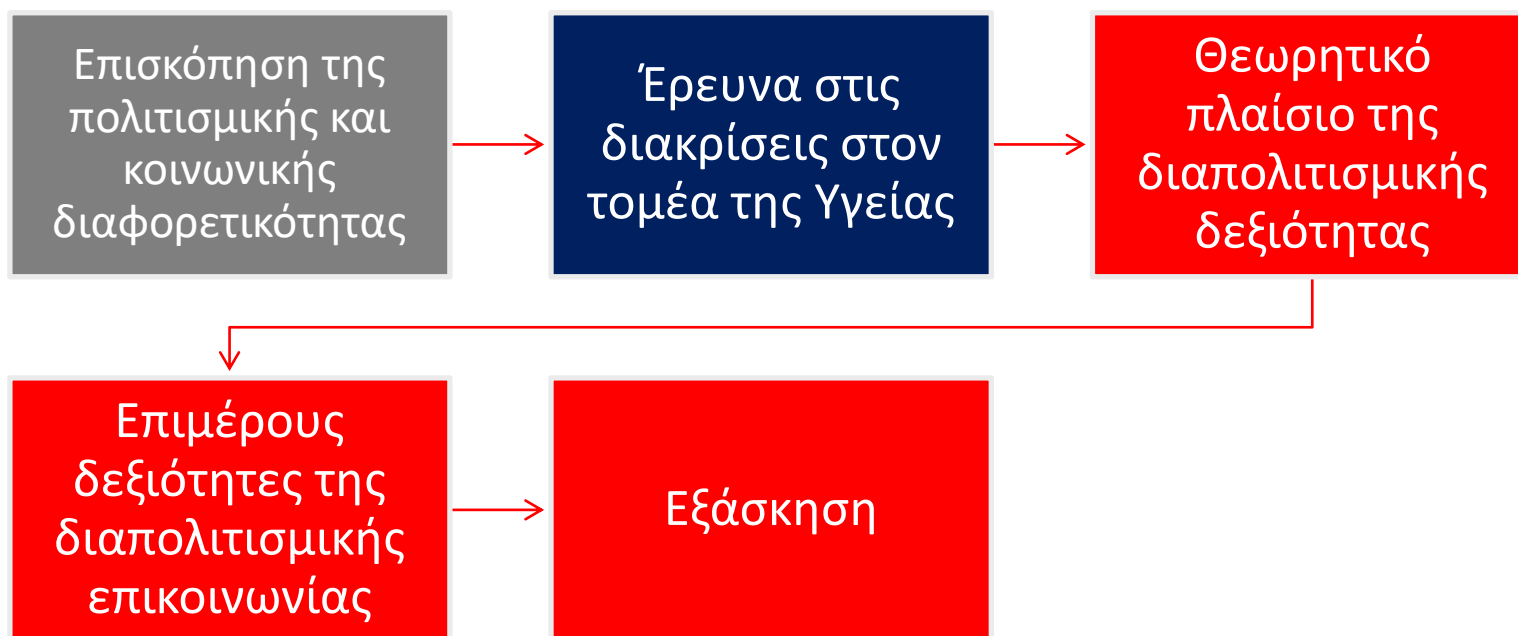

Σtereότυπα

Πορεία μαθήματος

Ρατσισμός και διακρίσεις στους τομείς της Υγείας και της Παροχής Φροντίδας

- ▶ Φυλετικές και εθνικές διαφορές στον τομέα της Υγείας
- ▶ Οι κοινωνικά μειονεκτούντες φυλετικοί πληθυσμοί έχουν χειρότερη υγεία
- ▶ Υπάρχουν διαφορές όσον αφορά την εμφάνιση νόσων, καθώς και τη σοβαρότητα και την πορεία των ασθενειών τους
- ▶ Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση (είτε καθορίζεται με βάση το εισόδημα, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάσταση ή τον πλούτο) είναι καθοριστικός παράγοντας των διακυμάνσεων στην κατάσταση της υγείας των ατόμων και συχνά θεωρείται ως ο λόγος που οδηγεί σε φυλετικές ανισότητες στον τομέα της Υγείας

Βίντεο: The Toilet (2017)

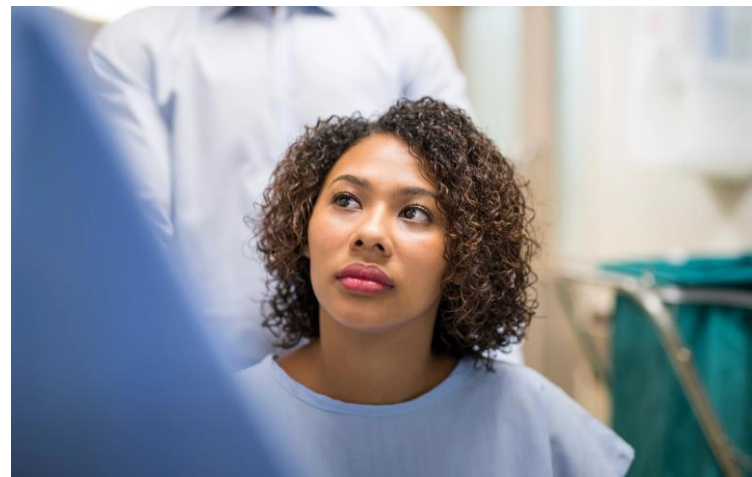

<https://www.youtube.com/watch?v=LT5MJW2yVE4>

Produced by Content OD and the Around the Toilet project
Funded by AHRC Connected Communities

Διακρίσεις στον τομέα της Υγείας

- ▶ Τα άτομα που ανέφεραν εμπειρίες φυλετικών διακρίσεων είχαν δύο έως τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να εμπιστεύονται λιγότερο τους επαγγελματίες υγείας και το σύστημα υγείας, να λαμβάνουν χαμηλότερης ποιότητας φροντίδα και να έχουν μειωμένη από τη φροντίδα
- ▶ Η βίωση του ρατσισμού συσχετίστηκε επίσης με καθυστερήσεις στην αναζήτηση υγειονομικής περίθαλψης και μειωμένη τήρηση των ιατρικών συστάσεων

Διακρίσεις και προβλήματα υγείας 1/2

Οι διακρίσεις συνδέονται με:

- ▶ κατανάλωση αλκοόλ και άλλα προβλήματα που σχετίζονται με το ποτό
- ▶ κακό ύπνο
- ▶ ανεπιθύμητη έκβαση καρδιαγγειακής νόσου (CVD) και αυξημένο κινδύνο για καρδιαγγειακή νόσο
- ▶ υψηλότερο δείκτη μάζας σώματος (ΔΜΣ), μεγαλύτερη περίμετρο μέσης και παχυσαρκία, υπέρταση

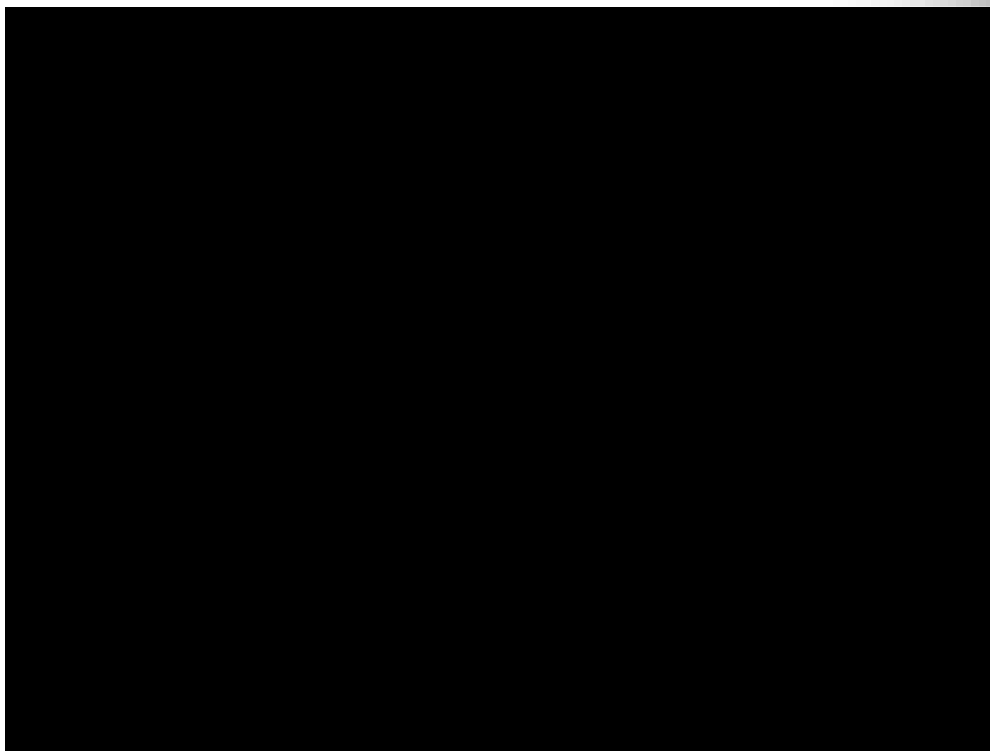
Διακρίσεις και προβλήματα υγείας 2/2

Οι διακρίσεις συνδέονται με:

- ▶ συναισθηματική απορρύθμιση (ξέσπασμα και άρνηση)
- ▶ αυξημένη βιολογική απορρύθμιση
- ▶ Αρνητικά αποτελέσματα ψυχικής υγείας (π.χ. κατάθλιψη, άγχος, ψυχολογικό στρες)

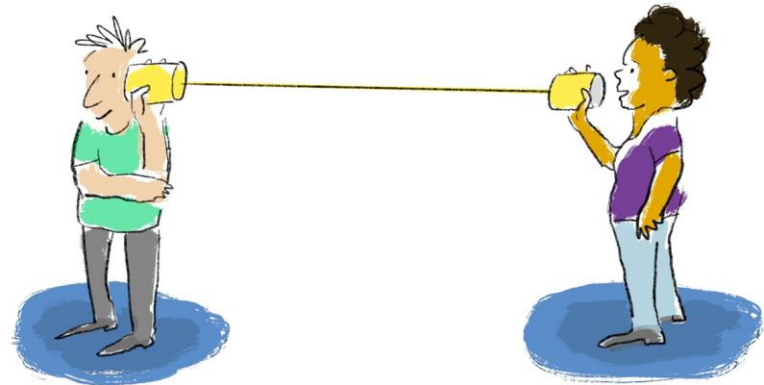
Άσκηση ιδεοθύελλας

<https://www.youtube.com/watch?v=gUm7KxP0qDs>

Εμπόδια στη διαπολιτισμική επικοινωνία και την κοινωνική πολυμορφία

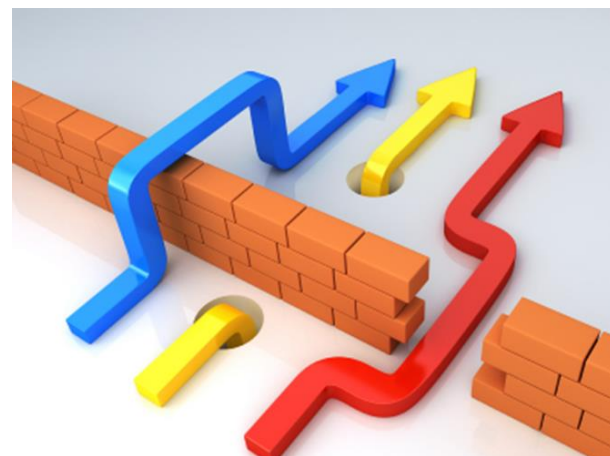
- ▶ Χρήση γλώσσας (ξένη, αργκό, διάλεκτος, άνεση/αγένεια λόγω υπερβολικής εξοικείωσης κλπ.)
- ▶ Χρήση και ερμηνεία της μη λεκτικής επικοινωνίας (φυσικό άγγιγμα, γλώσσα σώματος, εγγύτητα, οπτική επαφή, εκφράσεις προσώπου)

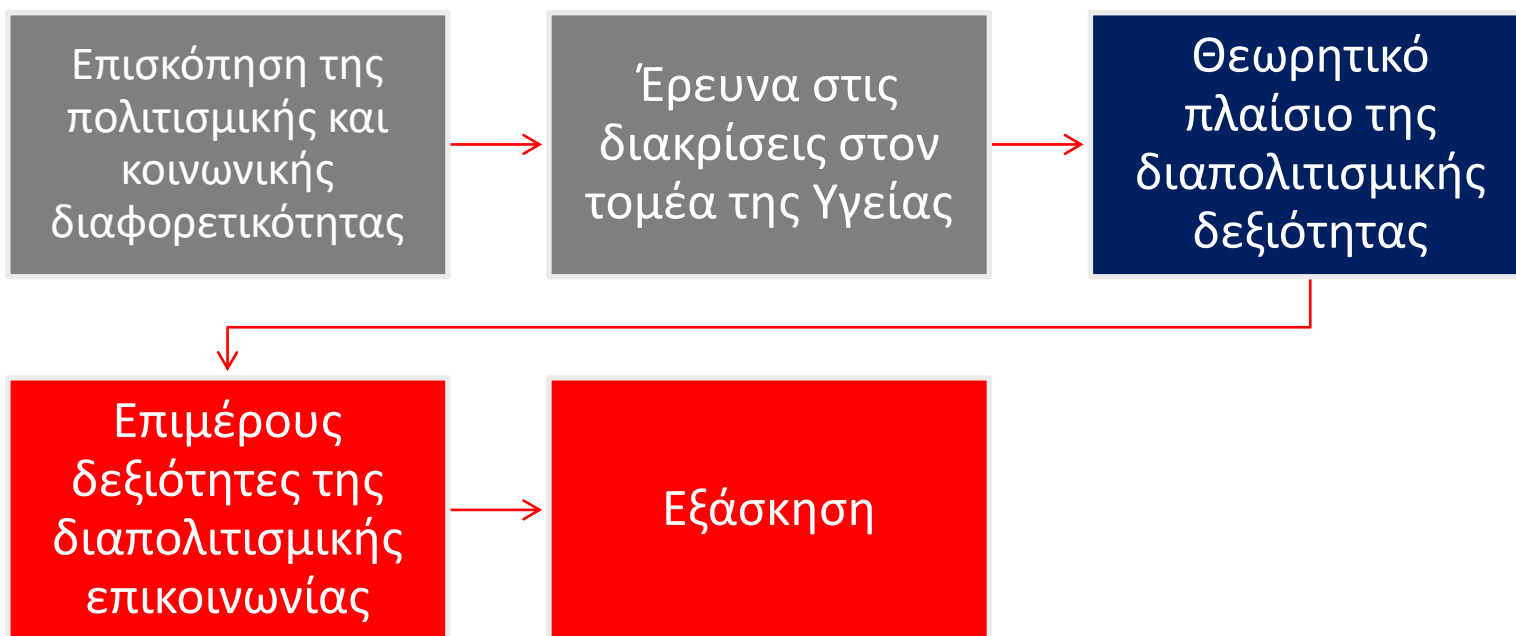
Silverman et al., 2013

Εμπόδια στη διαπολιτισμική επικοινωνία και την κοινωνική πολυμορφία σε σχέση με την παροχή φροντίδας

- ▶ Πολιτισμικές πεποιθήσεις σε ό,τι αφορά την υγεία (ερμηνεία συμπτωμάτων, αιτιότητα, θεραπεία, στάσεις, εναλλακτικές λύσεις, προσδοκίες για ρόλους, γεγονότα οικογενειακής ζωής, ψυχολογικά ζητήματα)
- ▶ Ευαίσθητα θέματα (σεξουαλικότητα, ανησυχία, κακοποίηση, ενδοοικογενειακή βία, άσχημα νέα)
- ▶ Οι υποθέσεις του φροντιστή για μια συγκεκριμένη κουλτούρα και το αντίστροφο

Πορεία μαθήματος

Μοντέλα διαπολιτισμικής δεξιότητας

- **Μοντέλο Campinha-Bacote**
- Μοντέλο Cross
- Μοντέλο πολιτισμικής ταπεινότητας

Ορισμός διαπολιτισμικής δεξιότητας

Defining

- **Μοντέλο Campinha-Bacote:** Διαπολιτισμική δεξιότητα είναι «η διαδικασία κατά την οποία ο επαγγελματίας υγείας προσπαθεί συνεχώς να αποκτήσει την ικανότητα και την ετοιμότητα να εργάζεται αποτελεσματικά εντός του πολιτισμικού πλαισίου του πελάτη – της οικογένειας, του ατόμου ή της κοινότητας». Σε αυτό το μοντέλο η πολιτισμική αυτογνωσία, η πολιτισμική γνώση, οι διαπολιτισμικές δεξιότητες, η διαπολιτιστική αλληλεπίδραση και η πολιτισμική επιθυμία θεωρούνται τα πέντε στάδια της διαπολιτισμικής δεξιότητας. (*Campinha-Bacote et al., 1999*)

Το μοντέλο Campinha-Bacote

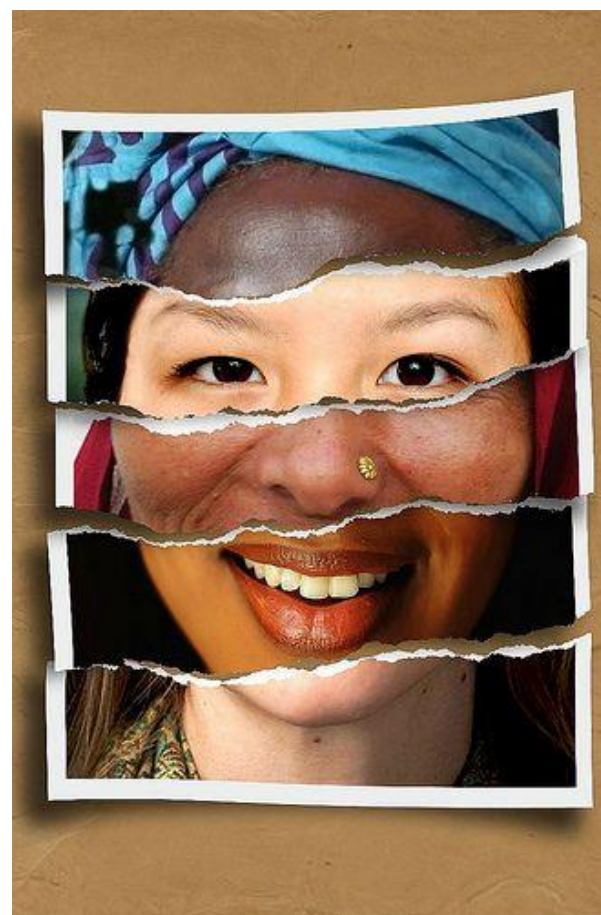
1. Πολιτισμική
αυτογνωσία

2. Πολιτισμική
γνώση

3.
Διαπολιτισμικές
δεξιότητες

4. Πολιτισμική
διάδραση

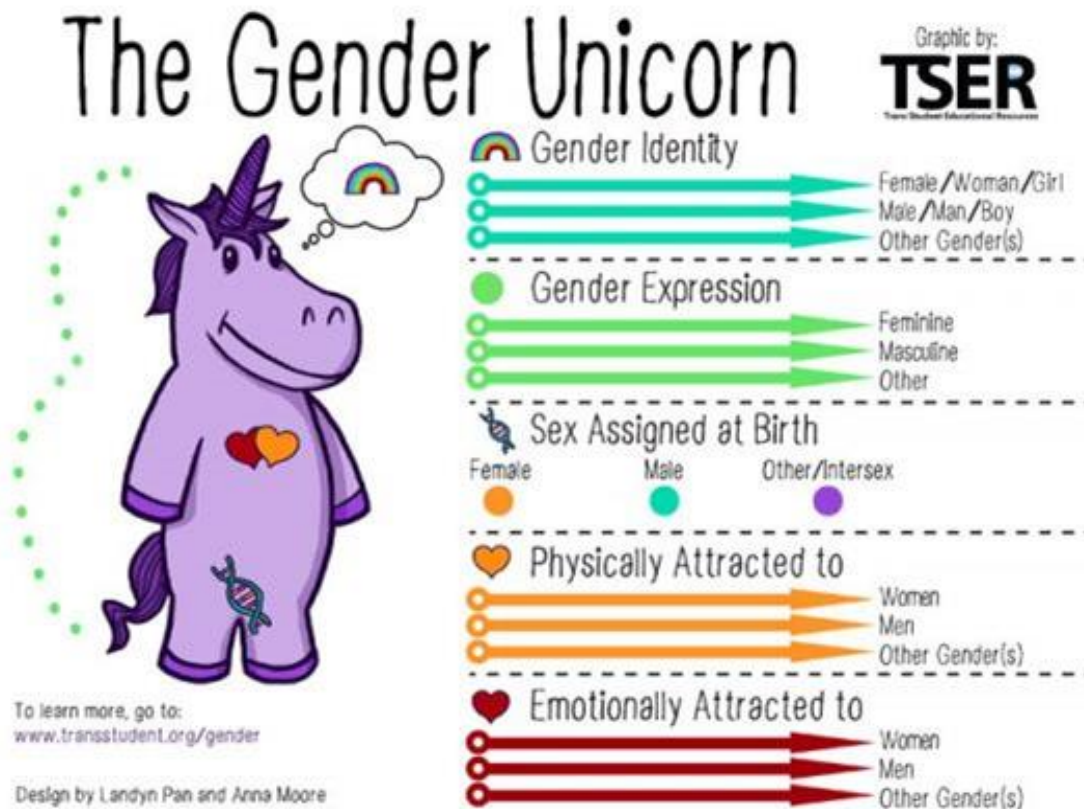
5. Πολιτισμική
επιθυμία

Διαφορετικότητα – Γνώση και κατανόηση

Το παράδειγμα Gender Unicorn

40

Πολιτισμική δεξιότητα και αποτελεσματικότητα (επίδραση στην υγεία των ασθενών)

- ▶ **Ουσιαστικά αποτελέσματα για τους επαγγελματίες υγείας σύμφωνα με την αυτοαξιολόγησή τους σε σχέση με βελτιωμένη διαπολιτισμική δεξιότητα σε σχέση με την ομάδα ελέγχου** (Berlin et al., 2010; Horky et al., 2017; Je et al., 2015; Kim & Lee, 2016; Kutob et al., 2009; Park & Kweon, 2013; Schim et al., 2006; Sequist et al., 2010; Smith, 2001) **ενώ δύο μελέτες αναφέρουν ότι δεν προέκυψαν σημαντικά αποτελέσματα** (Kutob et al., 2013; Thom et al., 2006).
- ▶ **Η εικονική προσομοίωση παρέχει ευκαιρίες για ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας των επαγγελματιών υγείας** (Kron et al., 2017; Ward et al., 2018; Weideman et al., 2016; Lau et al., 2016; Everson et al., 2015; Perry et al., 2015)

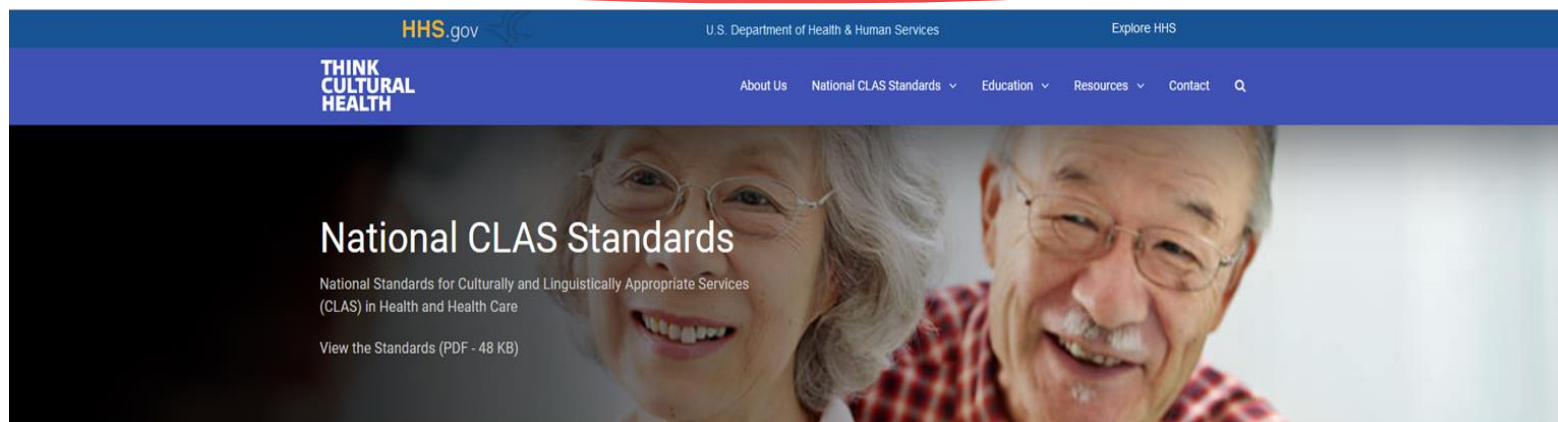

Πολιτισμική δεξιότητα και αποτελεσματικότητα (επίδραση στην υγεία των ασθενών)

- ▶ Σημαντική επίδραση στην επιστοσύνη και ικανοποίηση των ασθενών (Kim & Lee, 2016)
- ▶ Ελάχιστη αντίδραση στη φυσιολογία των ασθενών (αιμοσφαιρίνη A1c, χαμηλής πυκνότητας λιποπρωτεΐνη, χοληστερόλη και αρτηριακή πίεση) (Sequist et al., 2010; Thom et al., 2006).

Πολιτικές για τη διαπολιτισμική δεξιότητα

The screenshot shows the HHS.gov website. The header includes the HHS.gov logo, the U.S. Department of Health & Human Services, and a navigation bar with links to About Us, National CLAS Standards, Education, Resources, and Contact. The main content area features a large image of an elderly couple smiling, with the text "National CLAS Standards" and "National Standards for Culturally and Linguistically Appropriate Services (CLAS) in Health and Health Care". A link to "View the Standards (PDF - 48 KB)" is also visible.

CLAS

Culturally and Linguistically Appropriate Services

For us, CLAS is a way to improve the quality of services provided to all individuals, which will ultimately help reduce health disparities and achieve health equity. CLAS is about respect and responsiveness: **Respect** the whole individual and **Respond** to the individual's health needs and preferences.

[What is CLAS?](#)

<https://thinkculturalhealth.hhs.gov/clas>

Τεστ αυτοαξιολόγησης της διαπολιτισμικής δεξιότητας

diversityteam.org

Cultural Competence Self-assessment Checklist

Central Vancouver Island Multicultural Society

Central Vancouver Island Multicultural Society

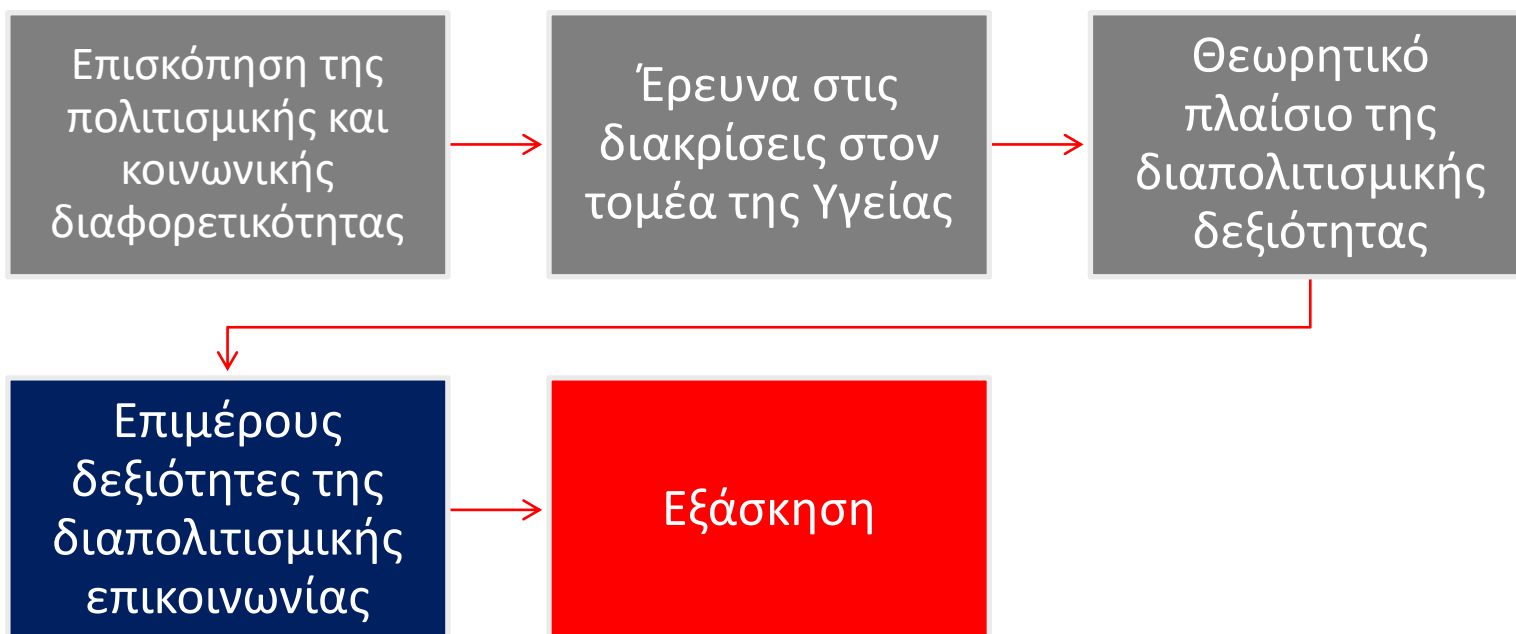
Στόχοι για να αναπτύξετε διαπολιτισμικές δεξιότητες

	Πολιτισμική Αυτογνωσία	Πολιτισμική γνώση	Πολιτισμικές δεξιότητες
Βραχυπρόθεσμος στόχος Τι θέλετε να πετύχετε τώρα;			
Μεσοπρόθεσμος στόχος Τι θέλετε να πετύχετε τις επόμενες εβδομάδες;			
Μακροπρόθεσμος στόχος Τι θέλετε να πετύχετε μέσα στον επόμενο χρόνο;			

Πορεία μαθήματος

Αναβαθμίζοντας τη διαπολιτισμική επικοινωνία με ασθενείς/αποδέκτες φροντίδας

- ▶ Να έχετε επίγνωση των δικών σας αξιών
- ▶ Μάθετε για το πολιτισμικό υπόβαθρο του αποδέκτη της φροντίδας
- ▶ Μάθετε ποιες πολιτισμικές διαφορές μπορεί να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη θεραπεία/φροντίδα
- ▶ Δείξτε στους ασθενείς/αποδέκτες φροντίδας ότι ενδιαφέρεστε και ότι σέβεστε την κουλτούρα τους
- ▶ Μάθετε εάν υπάρχουν ομοιότητες σε ιδέες και προσδοκίες και βασιστείτε σε αυτές όποτε είναι δυνατόν
- ▶ Να είστε ανοιχτόμυαλοι σχετικά με πολιτισμικές πρακτικές που δεν είναι οικείες
- ▶ Συζητήστε ανοιχτά τυχόν διαφορές μεταξύ των προσδοκιών και του τι μπορείτε να προσφέρετε
- ▶ Εξηγήστε ότι θα προσπαθήσετε να προσφέρετε την καλύτερη δυνατή φροντίδα, αν και δεν γνωρίζετε τόσο καλά την κουλτούρα τους

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα⁴⁸

- ▶ Μη λεκτική επικοινωνία
- ▶ Γλώσσα του σώματος
- ▶ Εκφράσεις προσώπου
- ▶ Χειρονομίες
- ▶ Οπτική επαφή

Το χαμόγελο σε διαφορετικές κουλτούρες

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

Τι σημαίνει (Α);

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

A

- **Ευρώπη και Βόρεια Αμερική:** OK
- **Κάποιες μεσογειακές χώρες, Ρωσία, Βραζιλία, Τουρκία:** σεξουαλική προσβολή
- **Τυνησία, Γαλλία, Βέλγιο:** Μηδέν, άχρηστος
- **Ιαπωνία:** χρήματα, κέρματα

Nonverbal Communication in Cross-Cultural Contexts

Τι σημαίνει (B)

B

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

B

B. Δυτικές κοινωνίες: ένα, με συγχωρείτε, όχι
(συνήθως σε παιδιά)

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

Τι σημαίνει (C)

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

C

- Βρετανία, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, Μάλτα: άσεμνη χειρονομία
- ΗΠΑ: δύο
- Γερμανία: νίκη
- Γαλλία: ειρήνη

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

Τι σημαίνει

G

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

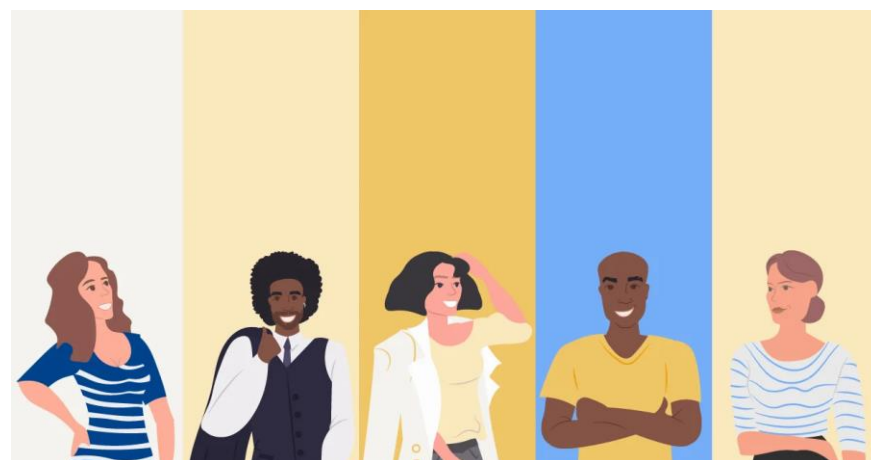
G

- Δυτικές χώρες: 5
- Παντού: Σταμάτα!
- Ελλάδα, Τουρκία, Κύπρος: μούντζα

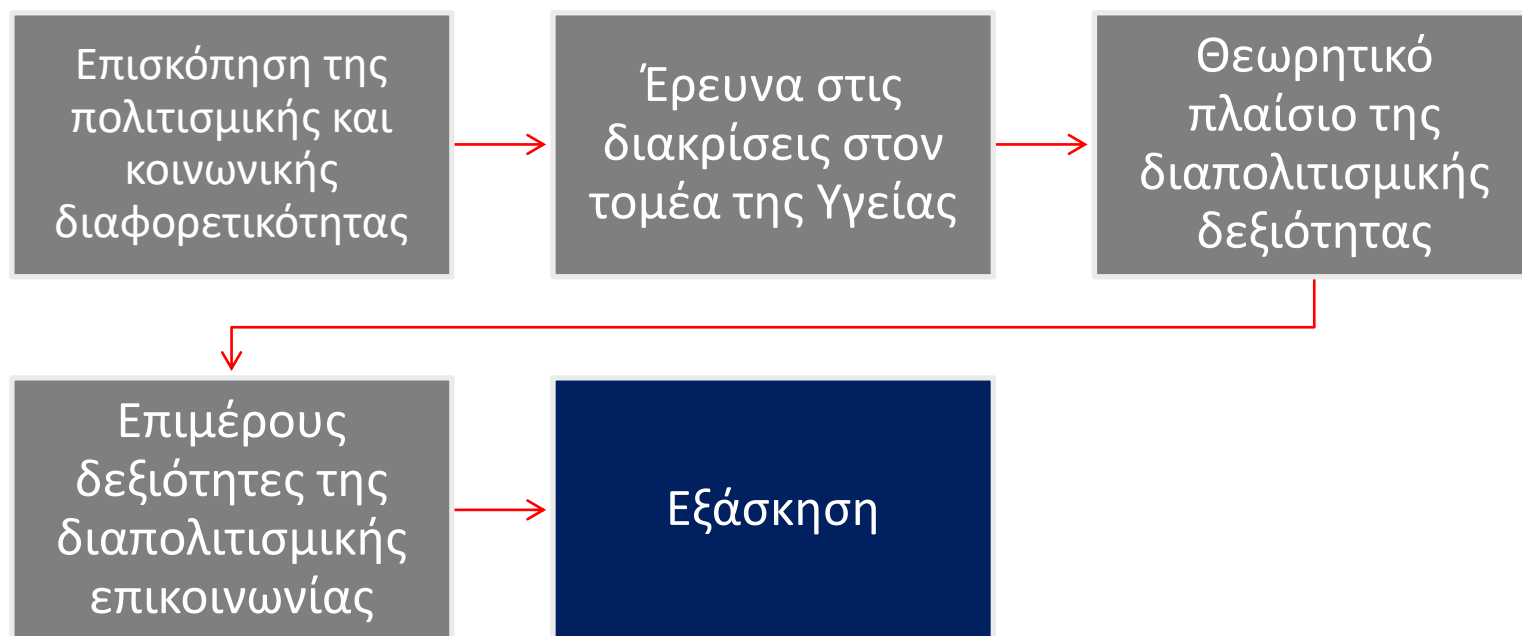

Μη λεκτική επικοινωνία σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα

- ▶ Δυσκολίες στην ερμηνεία μη λεκτικών μηνυμάτων/συμπεριφορών
- ▶ Η έμμεση προκατάληψη που εκφράζεται μη λεκτικά επηρεάζει αρνητικά την επικοινωνία
- ▶ Ενδείκνυται εκπαίδευση στον εντοπισμό της μη λεκτικής επικοινωνίας που συνδέεται με μια κουλτούρα

Πορεία μαθήματος

Εκπαιδευτικό βίντεο

Ενσυναίσθηση και διαφορετικότητα, δουλεύοντας με μεταφραστή: Άτομο με μεταναστευτικό υπόβαθρο και πνευμονικό οίδημα

Εκπαιδευτικό βίντεο: Ενσυναίσθηση και διαφορετικότητα, δουλεύοντας με μεταφραστή: Άτομο με μεταναστευτικό υπόβαθρο και πνευμονικό οίδημα

https://www.youtube.com/watch?v=6sV4w4tx_I0

Εκπαιδευτικό βίντεο: Ενσυναίσθηση και διαφορετικότητα, δουλεύοντας με μεταφραστή: Άτομο με μεταναστευτικό υπόβαθρο και πνευμονικό οίδημα

- ▶ Παρακολουθήστε το βίντεο και σημειώστε τις δεξιότητες που παρατηρείτε από τον Οδηγό Calgary/Cambridge για την πολιτισμική και κοινωνική διαφορετικότητα
- ▶ Συζητήστε

Παιχνίδι ρόλων

ΛΟΑΤΚΙ φροντιζόμενος και ο συντροφός του

Παιχνίδι ρόλων: ΛΟΑΤΙ φροντιζόμενος

- ▶ Ηλικιωμένος άντρας που είναι ομοφυλόφιλος μόλις εισήλθε στη δομή φροντίδας γιατί χρειάζεται φροντίδα λόγω καλπάζουσας μορφής πολλαπλής σκλήρυνσης. Ο επί χρόνια σύντροφός του ήρθε για επίσκεψη να τον δει αμέσως μετά την εισαγωγή του. Σε μια στιγμή οικειότητας μπαίνει μέσα η φροντίστρια/η νοσοκόμα.
- ▶ **Ρόλοι: Ομοφυλόφιλος φροντιζόμενος με πολλαπλή σκλήρυνση, Σύντροφος του, Φροντίστρια/Νοσοκόμα**
- ▶ Πώς γίνονται οι συστάσεις;
- ▶ Πώς δημιουργείται οικειότητα και δέσιμο;
- ▶ Πώς αντιδρά ο φροντιζόμενος;
- ▶ Πώς αντιδρά η φροντίστρια/νοσοκόμα;
- ▶ Πώς επηρεάζει η σεξουαλικότητα την επαφή με τον φροντιζόμενο;
- ▶ Τι μπορεί να πάει λάθος στη σχέση;

Ομαδική συζήτηση

- Κλείσιμο και αξιολόγηση του εργαστηρίου

Ερωτήσεις ανακεφαλαίωσης

1. Τι είναι η διαπολιτισμική δεξιότητα;
2. Ποια είναι οι πρώτες δεξιότητες που έρχονται στο μυαλό σας όταν θέλετε να δημιουργήσετε μια ενσυναισθητική σχέση με τους αποδέκτες φροντίδας σε διαφορετικά πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα;
3. Σύμφωνα με το τι έχετε μάθει σήμερα, ποιες δεξιότητες πρέπει να αναπτύξετε ή βελτιώσετε;

Δείχνοντας ενσυναίσθηση σε διαφορετικά περιβάλλοντα και ξεπερνώντας τα εμπόδια και τις προκλήσεις

Ορισμός και μοντέλα της διαπολιτισμικής δεξιότητας

Έρευνα στη διαπολιτισμική δεξιότητα

Οι δεξιότητες και οι ικανότητες στο χτίσιμο σχέσεων σε διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα

Σημεία-κλειδιά

Βιβλιογραφία 1/3

- ▶ Ayonrinde, O. (2003). Importance of Cultural Sensitivity in Therapeutic Transactions. *Dis-Manage-Health-Outcomes* 11, 233–248 .
- ▶ Ben J, Cormack D, Harris R, Paradies Y. (2017). Racism and health service utilisation: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*, 18;12(12):e0189900
- ▶ Brady B, Veljanova I, Schabrun S, et al (2018). Integrating culturally informed approaches into the physiotherapy assessment and treatment of chronic pain: protocol for a pilot randomised controlled trial. *BMJ Open* 2017;7:e014449.
- ▶ Campinha-Bacote J and Campinha-Bacote D (1999) *A framework for providing culturally competent health care services in managed care organisations* *Journal of Transcultural Nursing* 10 (4): 290-291.
- ▶ Chae D, Kim J, Kim S, Lee J, Park S. (2020). Effectiveness of cultural competence educational interventions on health professionals and patient outcomes: A systematic review. *Jpn J Nurs Sci.*;17(3):e12326.
- ▶ Chae D., Yoo J.Y, Kim J.,, Ryu J. (2021). Effectiveness of Virtual Simulation to Enhance Cultural Competence in Pre-licensure and Licensed Health Professionals: A Systematic Review. *Clinical Simulation in Nursing*, 56: 137-154.
- ▶ Cross, T., Bazron, B., Dennis, K. & Isaacs, M. (1989). *Towards a culturally competent system of care: A Monograph on Effective Services for Minority Children Who Are Severely Emotionally Disturbed: Volume I* Washington, DC: Georgetown University Child Development Center.

Βιβλιογραφία 2/3

- ▶ Cultural competency in health: A guide for policy, partnerships and participation. Australian Government, 2005.
- ▶ Diamond L, Izquierdo K, Canfield D, Matsoukas K, Gany F. (2019). A Systematic Review of the Impact of Patient-Physician Non-English Language Concordance on Quality of Care and Outcomes. *J Gen Intern Med.*;34(8):1591-1606.
- ▶ Eleftheriadou Z., Noble L. (2019). Communicating with people from different cultural backgrounds. In *Clinical Communication Skills for Medicine*, 4th Edition , Lloyd M, Bor R, & Noble L.M. Elsevier.
- ▶ Grandpierre V, Milloy V, Sikora L, Fitzpatrick E, Thomas R, Potter B. (2018). Barriers and facilitators to cultural competence in rehabilitation services: a scoping review. *BMC Health Serv Res.* 15;18(1):23.
- ▶ Greene-Moton E., Minkler, M., (2020). *Cultural Competence or Cultural Humility? Moving Beyond the Debate*. *Health Promotion Practice*; 21, No. (1) 142–145
- ▶ Kasten MJ, Berman AC, Ebright AB, Mitchell JD, Quirindongo-Cedeno O. (2020). Interpreters in Health Care: A Concise Review for Clinicians. *Am J Med.*;133(4):424-428.e2.
- ▶ Lindqvist, 2016; *Clinical Communication in Medicine*; Willey Blackwell
- ▶ Lorié Á, Reinero DA, Phillips M, Zhang L, Riess H. (2017). Culture and nonverbal expressions of empathy in clinical settings: A systematic review. *Patient Educ Couns.* ;100(3):411-424.
- ▶ Morgan S, Pullon S, McKinlay E. (2015). Observation of interprofessional collaborative practice in primary care teams: An integrative literature review. *Int J Nurs Stud.*; 52(7):1217-30.

Βιβλιογραφία 3/3

- ▶ Morgan, S., Pullon, S., & McKinlay, E. (2015). Observation of interprofessional collaborative practice in primary care teams: An integrative literature review. *International Journal of Nursing Studies*, 52:1217–1230.
- ▶ Nguyen J, Hunter J, Smith L, Harnett JE. (2021). Can We All Speak the Same 'Language' for Our Patients' Sake? Feedback on Interprofessional Communication and Related Resources. *Glob Adv Health Med*. 12;10:2164956121992338.
- ▶ O'Keefe M, Ward H. (2018). Implementing interprofessional learning curriculum: how problems might also be answers. *BMC Med Educ*. 8;18(1):132.
- ▶ Project READY: Reimagining Equity & Access for Diverse Youth; <https://ready.web.unc.edu/>
- ▶ Silverman J., Kurtz S.M., Draper J. (2013). Skills for Communicating with Patients. Third Edition, Radcliffe Publishing.
- ▶ Te, M., Blackstock, F., Fryer, C. *et al.* (2019). Predictors of self-perceived cultural responsiveness in entry-level physiotherapy students in Australia and Aotearoa New Zealand. *BMC Med Educ* **19**, 56-66.
- ▶ Trans Student Educational Resources, 2015. "The Gender Unicorn." www.transstudent.org/gender

THANK YOU

